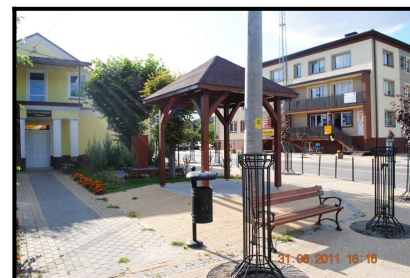

Batorz

Siedziba Urzędu Gminy

Budynek Urzędu Gminy w Batorzu

23-320 Batorz

Batorz 52A

Batorz - historia i dziś

We wczesnym średniowieczu, na wyniosłym wzgórzu zbudowano gród obronny. W 1377 roku wieś stała się własnością Dymitra z Goraja. W 1445 r. biskup Zbigniew Oleśnicki erygował tutejszą parafię.

W rejestrze poborowym powiatu urzędowskiego z 1531 roku występuje jako wieś kościelna Batorz.

W 1604 r. dobra kraśnickie z Batorzem kupił kanclerz Jan Zamoyski włączając majątek do Ordynacji Zamoyskiej.

Batorz został siedzibą klucza dóbr. W 1781 r. proboszcz parafii Batorz ufundował we wsi szpital ubogich. „Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” podaje: „Batorz, wieś i folwark, powiat janowski, gmina Chrzanów, parafia Batorz.

W 1827 roku liczył 111 domów i 539 mieszkańców. Kościół tutejszy parafialny spalił się, na to miejsce wznoszą murowany. Poprzedni kościół założył i poświęcił w 1445 roku Zbigniew Oleśnicki. W XV wieku Batorz przeszedł z rąk Andrzeja z Tęczyna do Rabsztyńskich. W pobliżu znajduje się stare grodzisko mające 62 sążnie obwodu, a 150 stóp wysokości”. W 1921 r. w Batorzu było 167 domów i 1017 mieszkańców. Rozwój przestrzenny wsi spowodował podział Batorza i wyodrębnienie kilku jednostek administracyjnych.

Podczas powstania styczniowego, 6. września 1863 roku na terenie Batorza miała miejsce krwawa bitwa pomiędzy oddziałem powstańczym Marcina Borelowskiego „Lelewela” a Rosjanami. Poległych w tym płk Borelowski pochowano na miejscowym cmentarzu. Ich groby miejscowa ludność otoczyła szczególną czcią. W 1933 roku wydarzenie to upamiętnione zostało przez mieszkańców usypaniem kopca, na którym stanął kamienny pomnik i drewniany krzyż.

W czasie okupacji hitlerowcy dokonywali w Batorzu rozstrzeliwań Żydów i Polaków. W kwietniu 1943 roku przeprowadzili pacyfikację wsi, podczas której zamordowali 13 osób i wiele aresztowali. W 1989 roku wzniesiono ku czci ofiar terroru pomnik obok kościoła parafialnego.

Batorz I

Sołtys: Tomasz Dycha

Batorz Pierwszy 69, 23-320 Batorz

Tel.: 781-088-359, +48 15 874-51-63

Sołectwo Batorz I jest kontynuacją Batorza Poduchownego – części wsi, która od XV w. stanowiła uposażenie proboszcza batorskiego. Początkowo na jego terenie mieszkało 10 włościan. Ślady wczesnosłowiańskiego drewniano – ziemnego zamczyska z VIII lub IX w. oraz znaleziska narzędzi krzemiennych wskazują, że osadnictwo istniało tu już w epoce kamienia.

Podczas prac ziemnych przy budowie drogi Batorz I – Wólka Batorska, przy posesji Zygmunta Tereszki odkryto groby kultury amfor kulistych (1300-1500 pne.). Legenda z pierwszej połowy XIII wieku mogła dotyczyć kościoła bądź też kaplicy Św. Dominika, służącej być może załodze zamku i mieszkańcom podgrodzia. Legenda mówi, że podczas niedzielnego nabożeństwa kaplica zapadła

się, a na jej miejscu powstała sadzawka. Po upadku powstania styczniowego skonfiskowano majątek parafialny i przekazano go w ręce carskiego urzędnika. Parafii pozostawiono tylko około 6 ha gruntów.

Folwark w latach 1902 - 1910 został rozparcelowany. W roku 1905 miał miejsce w Batorzu strajk służby folwarcznej. W roku 1920 kilkunastu mieszkańców wsi brało udział w walkach o niepodległość w Legionach J. Piłsudskiego. Po wojnie legionieści otrzymali po kilka morgów ziemi folwarcznej na Sowiej Górze. Poległym wystawiono pomnik z popiersiem J. Piłsudskiego, na starym cmentarzu. Pomnik odsłonięto w r. 1930. Zniszczony w okresie stalinowskim, został odbudowany i ponownie odsłonięty 20 września 1992 r., w roku 2008 został przeniesiony pod Muzeum Wiejskie i poświęcony 11 listopada 2008 r podczas obchodów rocznicy Odzyskania Niepodległości.

Utworzenie gminy Batorz w 1926 r. z lokalizacją na terenie Batorza Poduchownego zaktywizowało gospodarczo oraz społecznie i kulturalnie wieś. Powstały sklepy i karczmy. Przez krótki okres funkcjonowała orkiestra batorska z udziałem Szymona Zyśka, Wawrzyńca Wiechnika i Marcina Dobrzyńskiego. W 1918 r. utworzono straż, a w 1934 r. zbudowano remizę. W okresie międzywojennym, obok Katolickiego Związku Młodzieży istniało Koło Młodzieży Wiejskiej i Związek Strzelecki, złożony głównie z byłych legionistów.

W 1933 r., z inicjatywy władz gminnych, na cmentarzu rzymsko katolickim w Batorzu wystawiono pomnik, wykonany przez rzeźbiarza Lisowskiego z Lublina, poświęcony poległym powstańcom, a w lesie, w miejscu bitwy, usypano kopiec. Dwukrotnie szkole w Batorzu nadawano imię Marcina Borelowskiego (r. 1938 i w r. 1963).

W okresie powojennym, zwłaszcza w latach 60. plac przy kopcu, szczególnie w święto ludowe, był miejscem uroczystości z udziałem młodzieży rzemieślniczej Rzeszowa, Kraśnika oraz władz miejscowych i powiatu kraśnickiego.

Później, w latach 80. odbywały się rajdy turystyczne szlakiem walk M. L. Borelowskiego. 14 września 1991 r. odsłonięto i poświęcono obelisk ku czci poległych w powstaniu 1863 r. Węgrów. W uroczystości ze strony węgierskiej wzięło udział ok. 50 osób, w tym Ambasador Węgier Istvan Kovacs, twórca pomnika Gregory Toro, Attache Wojskowy Ambasady.

Stronę polską reprezentowali dwaj generałowie Wojska Polskiego, Janina Sagatowska - wojewoda tarnobrzeński oraz liczni przedstawiciele władz samorządowych.

W listopadzie 1942 r. Niemcy rozstrzelali 83 Żydów z Batorza i okolicy. 30 kwietnia 1943 r., za przynależność do NSZ Niemcy aresztowali i wywieźli na zamek lubelski 83 mieszkańców. Większość z nich wróciła 5 lipca 1943 r. kilku jednak zginęło lub zmarło od chorób, bicia lub wycieńczenia. W 1943 i 1944 r. we wsi miały miejsce potyczki oddziału NSZ „Cichego” z Niemcami. W marcu 1943 r. przez wieś przemaszerował kilkutyśięczny radziecki oddział partyzancki gen. Kowpaka, kierując się w kierunku lasów parczewskich. W czerwcu 1945 roku

oddział H. Dekutowskiego „Zapory” ostrzelał posterunek Milicji Obywatelskiej w Batorzu.

W latach 1954-1989 szereg inwestycji zmieniło oblicze wsi Batorz I. Zbudowano szkołę (1954), doprowadzono energię elektryczną (1957), utworzono Ośrodek Zdrowia (1958, budynek - 1961), Gminną Spółdzielnię SCh (1958), piekarnię (1974), bazę GS (lata 70-80.), SKR i Szkołę Rolniczą, budynek Urzędu Gminy (1980), GOK (1984).

Zrealizowano liczne połączenia drogami asfaltowymi: Błazek - Batorz - 1964 r, Batorz - Wólka Batorska - 1973 r., Batorz - Aleksandrówka - 1976 r., Batorz - Zdziłowice - 1984 r.

Dzięki dotacjom z PZU, w latach 1975-1977, zniknęły we wsi wszystkie strzechy. W latach 1987-1989 wzniesiono obiekty „Igloopolu”. W roku 1989 wybudowano linię wodociągową, w 1995 r. wieś stelefonizowano i rozbudowano szkołę.

W roku 1991 wzniesiono budynek mieszkalno - administracyjny, z mieszkaniami dla 10 rodzin, w którym mieści się także centrala telefoniczna. W r. 2003 w centrum Batorza wykonano chodnik. Doskonale warunki posiada Ochotnicza Straż Pożarna, mieszcząca się od 1987 r. w budynku Gminnego Ośrodka Kultury. Posiada trzy samochody: bojowy, osobowy typu „Lublin” i osobowy „Polonez”.

Od 2003 r. działa, sponsorowany przez samorząd gminny, Klub Sportowy „Roztocze”. W klubie działają dwie drużyny piłkarskie - juniorzy i seniorzy - ogółem ok. 50 zawodników. Zaczynając grę w C-klasie już w 2004 roku uzyskali awans do B-klasy nie przegrywając żadnego meczu. pozostali w niej do roku 2009 cały czas utrzymując się w czołówce tabeli. W 2009 roku wywalczyli awans do A-klasy.

Z wydarzeń o charakterze społeczno - politycznym należałoby wymienić dożynki wojewódzkie, które odbyły się 26 września 1984 r.; poświęcenie wszystkich, wybudowanych obiektów w gminie przez biskupa lubelskiego księdza Bolesława Pylaka 2 grudnia 1990 r, spotkanie z władzami naczelnymi PSL w czerwcu 1995 r., w którym uczestniczył prezes PSL i ZG ZOSP Waldemar Pawlak.

Katakлизmy na ogół omijały naszą miejscowość. Po pożarze jesienią 1962 r. były dwa pożary od pioruna, stodoła L. Piórkowskiego (1981) oraz L. Wielgomasa (1998). Największa powódź miała miejsce w sierpniu 2000 r., było też szereg mniejszych powodzi. Począwszy od drugiej połowy lat 90. nabrały tempa procesy rozwojowe firm prywatnych działających na terenie sołectwa.

[Więcej zdjęć - Galeria](#)
[Batorz Pierwszy - mapa](#)

Batorz Drugi

Sołtys: Jan Kozik

Batorz Drugi 8, 23-320 Batorz

Tel.: +48 15 874-51-66

Sołectwo Batorz II zostało wyodrębnione ze wsi Batorz Ordynacki w okresie okupacji hitlerowskiej, po lewej stronie rzeki Por. Zaczynało się od zabudowań Feliksa Sokoła (wcześniej Wiechników) do wygonów, a po stronie prawej od posesji Antoniego Brodowskiego do zabudowań Bronisława Nowackiego.

Do zdarzeń, które wpłynęły na życie mieszkańców, zwłaszcza rolników, należałoby zaliczyć straszną burzę gradową 13 sierpnia 1882 roku, gdy topniejące zwały lodu gradowego w Zdziłowicach spowodowały następnego dnia wielką powódź w Batorzu. Wody było tak dużo, że wypełniła całą dolinę od wschodu do zachodu. Miejscami woda sięgała 5-6 m. Niektóre skutki tej powodzi były nieodwracalne. Poza stratami materialnymi, głównie w inwentarzu żywym i zabudowaniach, powódź zmieniła koryto rzeki Por, przesuwając go od 100 do 150 m w kierunku zachodnim.

Pokrzywdzeni rolnicy, którym woda uszczupliła grunty, próbowali dochodzić swych praw lecz było to trudne, bo gruba warstwa mułu przykryła także miedze. Początkowo sądy uznawały, że prawo do użytkowania ziemi, głównie pasienia inwentarza (bydła, owiec, koni, gęsi), będą mieli zarówno rolnicy z lewej jak i z prawej strony rzeki. Ale to nie zakończyło sporu. Wreszcie delegacja pokrzywdzonych chłopów udała się aż do Petersburga, aby tam dochodzić swoich krzywd. Spór zakończył się wizją sądową na miejscu. Sędzia przesłuchał tak pokrzywdzonych, jak i rolników z drugiej strony rzeki, którzy bez własnej inicjatywy „otrzymali” kawałki gruntów. Uznał, że skoro odbyło się to w sposób naturalny, czyli bez udziału ludzi, to należy ten nowy stan rzeczy uszanować, dając prawo własności nowym użytkownikom. Nie otrzymawszy pomocy od dworu, na którą liczyli, chłopci zmienili stosunek do swych zagród i gospodarstw. Zrozumieli, że najlepszym zabezpieczeniem przed kataklizmami jest praca na swoim, a we dworze dopiero na drugim miejscu, gdy najpilniejsze swoje prace są już wykonane.

Na początku XX w. dwaj mieszkańcy Zwierzyńca - Okoń i Zimoląg, wybudowali tu młyn wodny, który ok. 1930 r. odkupił od nich Drzazga, pochodzący z okolic Białej. Wówczas młyn został zmodernizowany. Zakupiono najpierw motor parowy, a następnie spalinowy, na gaz drzewny, który musiał być sprężany w cylindrze komory spalania aby nastąpił samozapłon. W marcu 1938 r. wał transmisyjny wciągnął za kozuch młynarza Drzazgę. Rannego próbowano ratować, lecz bezskutecznie - zmarł w drodze do szpitala w Janowie Lubelskim. Podczas okupacji niemieckiej młyn prowadził Waclaw Kowalski, krewny Drzazgowej. W 1945 r. młyn zakupił pochodzący z Targowiska Jan Dubiel. Na jego zakup sprzedał swój wiatrak i 3 morgi pola. Przez krótki okres czasu, w latach 1957-1962 młyn pracował, częściowo napędzany turbiną wodną, później wyłącznie na energię elektryczną. Krótko przed śmiercią (styczeń 1978) Dubiel przekazał młyn swojemu zięciowi Lucjanowi Krykowi, który pracował w nim już od połowy lat 50.

Z kolei Waław Kowalski wspólnie ze Stanisławem Kochańskim, po drugiej stronie rzeki, na posesji swojego teścia Jana Brodowskiego i sąsiada Jana Sulowskiego, wybudował tartak napędzany silnikiem spalinowym na węgiel drzewny. Po doprowadzeniu do sołectwa energii elektrycznej tartak, od 1958 r., był napędzany silnikiem elektrycznym. W okresie międzywojennym we wsi był sklep Żyda Haskła oraz Władysława Rubaszki (obok młyna). W roku 1948 sklep wraz z całością zabudowań został wykupiony od Rubaszki przez Jana Nieściurę, który prowadził go do roku 1958. Przez kilka lat istniały w sołectwie dwa sklepy, u Stanisława Widza i Józefa Szymończyka. Następnie przez kilka lat sklep mieścił się u Jana Serwatki. Wreszcie, ok. 1978 r. wybudowano sklep wiejski GS „SCh”, na działce Pizoniów, który prowadził Józef Pizoń. Nieco mniejszy kiosk był zlokalizowany na działce Józefa Sulowskiego „Rządka”. Sklep prowadziła początkowo Maria Siennicka, a później Wiesława Daśko. W roku 1994 Zarząd GS wydzierżawił sklep Aleksandrowi i Stefani Pizoniom z Wólki Batorskiej, następnie przejął go Waldemar Michałek, który kupił sklep wraz z placem.

W r. 1966, w ramach czynów społecznych, budowano drogę przez wieś w kierunku Wólki Batorskiej. Ponieważ była to droga powiatowa nie mogła mieć ostrych zakrętów, dla tego na łuku od strony Wólki należało zmienić jej przebieg, czyli odsunąć od rzeki. Nie godzili się na to Jan Sokół i Stanisław Widz, którzy musieli oddać nieodpłatnie po kilka arów pola i zostali odcięci na kilkunastoarowych działkach przy rzece. Połowę zajętego na drogę gruntu oddał, na rzecz Stanisława Widza, Józef Sulowski i to zakończyło spór. Droga została pokryta asfaltem dopiero w 1972 r. W r. 1988 zbudowano drogę do Kol. Wólki Batorskiej. W latach 1994-1995, staraniem radnego Jana Barana ulepszono drogę od „Baturki” przez przymiarki w stronę rzeki na Chałabisa, natomiast w r. 2004 wyasfaltowano ok. 400 m tej drogi od strony Batorza. 4 lipca 2000 r. nieznanymi sprawcami w „biały dzień” zamordowali Marię Samol. Niektórzy podejrzewali o to Ukraińców, którzy pracowali u niej przy zrywaniu malin.

Poza tartakiem i młynem, działalność gospodarczą prowadzi ubojnia Sylwestra Michałka, który skupuje od rolników żywiec wołowy i wieprzowy, zatrudniając dorywczo 4 - 5 osób. Półtusze odsprzedaje przetwórciom lub sklepom, zwłaszcza na Śląsku. Od r. 2006 zapewnia surowiec masarni Jerzego Pizonia ze Zdziłowic. Ludność rolnicza sołectwa Batorz II prowadzi gospodarstwa o wielokierunkowej produkcji, głównie trzody, bydła oraz od kilka do kilkudziesięciu arów owoców miękkich.

W XX w. we wsi było kilkanaście pożarów. W r. 1911 zaczął się od posesji Szymona Trzcńskiego i „szedł” w kierunku południowym. Kiedy dotarł do zabudowań Franciszka Zunia, okrążono zabudowania z obrazem św. Agaty i skierowano jej wizerunek na zachód, czyli na pola. To spowodowało zmianę kierunku wiatru i tym samym zatrzymanie rozprzestrzeniania się pożaru. Następny pożar wybuchł w gospodarstwie Mieczysława Sulowskiego. Ogień strawił budynek

gospodarcze Sulowskiego, spłonęła też stodoła u sąsiada Jana Wójcika. Kolejny, wielki pożar wybuchł w niedzielę 6 lipca 1969 r. w zabudowaniach Józefa Łukasika, w samo południe, gdy większość ludzi była w Kościele na Sumie. Pożar dotarł do zabudowań Józefa Pastuchy, gdzie spalił się drewniany, kryty słomą dom. Ogółem poszkodowanych było 10 gospodarstw. Kolejny pożar wybuchł 9 października 1969 r. Spłonęły wówczas częściowo odbudowana stodoła Józefa Sulowskiego i zabudowania Józefa Pastuchy do zabudowań Jana Nieściura (poszkodowanych 7 gospodarzy). W ciągu trzech lat odbudowano niemal wszystkie budynki, z wyjątkiem gospodarstwa jednej rodziny, która przeniosła się do innej miejscowości, do córki.

W latach 1967-1974 w Batorzu II istniała cegielnia, której wspólnikami byli: P. Bigos z Kraśnika, Jan Serwatka, Kazimierz Szymończyk, Stanisław Wcisło i Józef Sulowski z Batorza II. Cegielnia uległa zniszczeniu ponieważ nie była remontowana, a wspólnicy nie doszli do porozumienia na temat warunków jej funkcjonowania.

Dużym utrudnieniem dla mieszkańców wsi, podzielonych rzeką Por, był brak mostu. Były dwa prowizoryczne mosty: obok młyna wodnego Jana Dubiela i na przeciwko tartaku - ten ostatni, podczas wiosennych roztopów, był często zalewany. Solidny most, po którym mógłby przejeżdżać ciężki sprzęt rolniczy, zwłaszcza kombajny, był bardzo potrzebny. Dlatego grupa mieszkańców utworzyła społeczny komitet budowy mostu, zebrała pieniądze, zakupiła niezbędne materiały i mimo braku formalnej dokumentacji, przy pomocy miejscowego fachowca Kazimierza Hałabisa z Batorza II most wybudowano w 1977 roku. W roku 1993 wykonano z ceowników solidny pokład. Również most na Ładzie, budowany nieco później, otrzymał w r. 1993 nowy pokład. W r. 1989 staraniem Naczelnika Gminy Lecha Piórkowskiego i ks. Edwarda Franczaka, za pieniądze Fundacji Rozwoju Wsi Polskiej wybudowano linię wodociągową, łączącą wieś z odwiertem studziennym w Kol. Wola Studzińska, przez miejscowości: Stawce i Wólka Batorska. Większość mieszkańców na swój koszt podłączyła się wówczas do linii wodociągowej. W roku 1998, po zainstalowaniu elektronicznej centrali telefonicznej, wieś została stelefonizowana za pewną odpłatnością.

Przemiany ustrojowe na początku lat 90. i związana z tym likwidacja lub ograniczenie działalności gospodarczej filii „Igloopolu”, Spółdzielni Kółek Rolniczych i Gminnej Spółdzielni „SCh” w Batorzu, spowodowały utratę miejsc pracy. Nie było możliwości pełnego zatrudnienia w powstających zakładach prywatnych. Dlatego z wielką nadzieją władze gminy, jak i społeczeństwo Batorza powitały Wojciecha Gąskę z Kraśnika, który w r. 2005 urządził na jednym z największych stoków, obok lasu, wyciąg narciarski i ośrodek sportów zimowych. W tym celu zakupił posesję po Czesławie Nowackim, gdzie została urządzona „mała gastronomia”, a także zaplecze dla ośrodka narciarskiego. Oficjalne otwarcie ośrodka nastąpiło 14 stycznia 2006 r., z udziałem władz wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Śnieżna i mroźna zima, wyciąg orczykowy i oświetlenie stoku sprawiły, że pełno było amatorów nart.

W sezonie 2005/2006 zatrudnienie w Ośrodku „WOTEX” znalazło ok. 20 osób. Każdego lata szlak zjazdowy zostaje modernizowany, powstają nowe trasy zjazdowe, w roku 2008 powstał wyciąg podporowy. - orczykowy

Przykład tego inwestora sprawił, że niektórzy rolnicy zamierzają przekształcić swoje gospodarstwa pod kątem agroturystyki. Już w sezonie zimowym 2005/2006 kilku rolników, posiadaczy koni i ozdobnych sań, zarobiło na kuligach po malowniczej okolicy Batorza. Zajmuje 378 ha i liczy 127 mieszkańców.

Z położonych nad nią wzgórz rozciąga się piękny widok na Batorz I. Wieś powstała na gruntach rozparcelowanego w latach 1927 - 1930 folwarku ordynackiego. Sołectwo utworzono w 1972 r. 1966 r. - doprowadzenie energii elektrycznej; w latach 80. zbudowano drogę przez wieś 1992 r. - budowa wodociągu wiejskiego 1999 r. - telefonizacja wsi. Na koniec 2005 roku wieś liczyła 381 mieszkańców i zajmowała powierzchnię 557 ha.

[Więcej zdjęć - Galeria](#)

[Batorz Drugi - mapa](#)

Batorz Kolonia

Sołtys: Janusz Hałabis

Batorz Kolonia 8, 23-320 Batorz

Tel.: +48 721-311-233

[Więcej zdjęć - Galeria](#)

[Batorz Kolonia - mapa](#)

[Zdjęcia lotnicze Gminy Batorz](#)